

ÁLLÁSFOGLALÁS ⁽¹⁾**a béke, a biztonság és a kormányzati rendszer megteremtéséről és előmozdításáról Szomáliában**

Az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés,

- 2009. április 6–9-én Prágában (Cseh Köztársaság) ülésezve,
- tekintettel eljárási szabályzata 17. cikkének (2) bekezdésére,
- tekintettel a tengeri hajózás biztonsága elleni jogellenes cselekmények leküzdéséről szóló 1988. március 10-i ENSZ-egyezményre,
- tekintettel a Tanács soros elnöksége által Szomáliára vonatkozóan az Európai Unió nevében tett 2009. február 3-i nyilatkozatra,
- tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának Szomáliáról szóló 1814. (2008), 1816. (2008) és 1844. (2008) számú határozataira,
- tekintettel a közös kül- és biztonságpolitika főképviselője és a Tanács főtárgyalója, Javier Solana által 2009. február 23-án és április 4-én, valamint Louis Michel, az Európai Bizottság tagja által 2008. február 26-án tett nyilatkozatokra,
- tekintettel az Afrikai Unió végrehajtó tanácsa által 2009. január 30-án Addis Ababában (Etiópiában) elfogadott határozatokra és nyilatkozatra,
- tekintettel az Afrikai Unió állam- és kormányfőinek csúcstalálkozója által 2009. február 4-én Addis Ababában (Etiópiában) kiadott közleményre,
- tekintettel a Fejlesztési Kormányközi Hatóság (IGAD) állam- és kormányfői közgyűlésének 2008. október 29-én Nairobiban (Kenya) tartott 13. rendkívüli ülésén elfogadott nyilatkozatra,
- tekintettel a Fejlesztési Kormányközi Hatóság (IGAD) minisztertanácsának 2009. január 27-én Addis Ababában (Etiópiában) tartott 32. rendkívüli ülésén kiadott közleményre,
- tekintettel az AKCS Nagykövetek Bizottságának az AKCS-csoport jövőjéről szóló jelentésére, amelyet az AKCS Miniszterek Tanácsa a 2007. december 10–14-én Brüsszelben (Belgium) tartott 86. ülésén fogadott el,
- tekintettel az AKCS Titkárságának a hat AKCS-régió regionális integrációs folyamatainak mérésére és nyomon követésére szolgáló mutatók kidolgozására irányuló projektjére,
- tekintettel az Európai Parlament szomáliai helyzetről szóló 2008. június 19-i és 2008. november 20-i állásfoglalásaira ⁽²⁾, valamint a Szomáliáról szóló korábbi állásfoglalásaira,
- tekintettel az Afrikai Parlamenti Unió szomáliai helyzetről szóló, 2008. november 30-án elfogadott állásfoglalására,
- tekintettel az Afrikai Unió 2008. december 10-i nyilatkozatára és 2008. december 22-i közleményére,
- tekintettel a fegyveres konfrontációk beszüntetésének végrehajtási módozatairól szóló dokumentumoknak és a közös politikai célokról szóló közös nyilatkozatnak az átmeneti szövetségi kormány (TFG) és a szomáliai újjafelszabadítási szövetség (ARS) általi 2008. október 26-i aláírására,

⁽¹⁾ Az AKCS-EU Közös Parlamenti Közgyűlés által 2009. április 9-én Prágában (Cseh Köztársaság) elfogadott állásfoglalás

⁽²⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0313 és P6_TA(2008)0569.

- tekintettel a Szomáliával foglalkozó nemzetközi kapcsolattartó csoport (ICG) 14. ülésének, amelyet az ENSZ szomáliai különmegbízottja, Ahmedou Ould-Abdallah elnökletével tartottak 2009. február 26–27-én, következtetéseire,
- A. megerősítve Szomália területi épsége, szuverenitása, politikai függetlensége és egysége tiszteletben tartásának fontosságát,
- B. mivel Szomáliára az utóbbi 17 évben az államkudarc volt jellemző, és a helyzet a világ legrosszabb humanitárius és biztonsági válságává súlyosbodott,
- C. mivel a TFG és az ARS hatalommegosztási megállapodást írt alá 2008. június 9-én Dzsibutiban; mivel a dzsibuti békefolyamat kezdeti célja egy széles körű nemzeti megbékélés elindítása, és egy olyan erős és befogadó politikai szövetség létrehozása volt, amely képes a béke biztosítására, az országban a megbékélés létrehozására és a központi államhatalom helyreállítására,
- D. mivel a békefolyamatot tovább bonyolították az ARS-en és a TFG-n belüli szakadások, valamint a radikális milíciák, például az Al-Shabab térnyerése, amelyek még nem vesznek részt a békefolyamatban, és Szomália egyes részeit ellenőrzik, köztük Baidoát, a parlament korábbi székhelyét,
- E. mivel Szomáliában széles körben tovább folytatódik az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog megsértése, nevezetesen a kínzás és egyéb bántalmazás, a nemi erőszak, az önkényes kivégzések, az önkényes fogva tartások, valamint a civilek, az újságírók és az emberi jogok védelmezői, valamint a civil infrastruktúra elleni támadások,
- F. mivel Szomáliában a gyermekek emberi jogainak megsértésével kapcsolatos esetek – a gyilkosságtól és nemi erőszaktól kezdve a gyermekkatona toborzásán át a szorult helyzetben lévőkhöz való humanitárius hozzáférés megtagadásáig – száma emelkedett az elmúlt évben,
- G. mivel 2007 februárja óta mintegy 340 000 szomáliai polgár menekült el a harcok elől Mogadishuból, míg 2,6 millióian (köribelül a lakosság 35 %-a) szorulnak humanitárius segítségre, és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek száma 1,3 millió, mivel sok menekültet kiraboltak, megerőszakoltak vagy megverték a szabad milíciák, amikor Szomáliából menekültek,
- H. rendkívül nagyra becsüli, hogy Kenya 250 000 menekültet befogadott a daadabi menekülttáborba; mivel a szomáliai polgárok százai fulladtak vízbe, amikor át akartak kelni az Ádeni-öbölön Jemen irányában, és sokakat hagytak sorsukra a tengeren az embercsempészek,
- I. mivel Etiópia – az instabil átmeneti kormány és a fő ellenzék mérsékelt szárnya közötti, az ENSZ által támogatott békemegállapodás részeként – kivonta a csapatait Szomáliából; mivel az etiópiai csapatok kivonása – ami ugyan az ingatag hatalmi vákuummal kapcsolatos félelmeket gerjeszt – és az új elnök megválasztása lehetőséget teremt a Szomálián belüli megbékélésre; mivel az Afrikai Unió szomáliai missziója (AMISOM), amelynek jelenléte 2007 márciusa óta alapvetően Mogadishura korlátozódott, innentől kezdve egyedül marad ezen a területen,
- J. mivel a polgári személyek és a humanitárius szervezetek munkatársai elleni erőszakos cselekmények, amelyek megsértik a nemzetközi humanitárius jogot, valamint az AMISOM munkatársai és helyiségei elleni támadások, és a politikai folyamat aláásására törekvő elemek által elkövetett erőszakos cselekmények és erőszakkal való fenyegetőzés akadályozza az AMISOM műveleteit, továbbá veszélyezteti a regionális békét és stabilitást,
- K. mivel az év eleje óta a becslések szerint mintegy 10 000 menekült érkezett a Dolo Adónál lévő határvárosba Etiópia szomáliai régiójában, és a várakozások szerint a menekültek száma el fogja érni a 25 000-t a következő néhány hétben; mivel a menekültek főként nők és gyermekek, akik az etiópiai csapatok kivonását követően menekültek el,
- L. mivel a sikeres kalóztámadások – és a támadásokat követő túszejtések és hajóelfoglalások – száma az elmúlt három évben jelentősen emelkedett (2006-ban 10, 2007-ben 35, 2008-ban 43 és 2009-ben eddig 9),

- M. mivel a nyílt tengeri kalózkodás egyre jobban fenyegeti az emberéleteket és az emberi biztonságot, valamint a humanitárius segély szállítását, különösen a Szomália és az Afrika szarva térség többi országának partjainál lévő vizeken; mivel ezen kalózcselekményekért és fegyveres rablásokért a Szomáliában lévő tartós konfliktus és politikai labilitás okolható,
- N. mivel a somáliai vizeken folytatott illegális halászat mértéke is hozzájárul a kalózcselekményekhez, és elpusztítja a somáliai polgárok számára és a helyi halászok jövedelme szempontjából létfontosságú élelmiszerforrásokat,
- O. mivel az Egyesült Nemzetek Környezetvédelmi Programjának (UNEP) jelentése szerint sok illegális mérgezőhulladék-szállítmányt – amelyeknek a tartalma szivárog – helyeztek el Szomália partjai mentén a helyi lakosság egészségének és a környezetvédelem teljes figyelmen kívül hagyásával,
- P. mivel a fenti jelentés szerint a tengerbe öntött hulladék egy része az Európai Unióból származott, és ez a hulladék visszafordíthatatlanul károsítja az emberi egészséget és a környezetet a régióban, ami az emberi jogok felháborító megsértésének tekinthető,
- Q. mivel a kalózkodás következtében a Világélelmelési Program (WFP) kénytelen volt felfüggeszteni Szomáliába irányuló élelmiszersegély-szállítmányait, tovább súlyosbítva ezzel a humanitárius szempontból amúgy is súlyos helyzetet,
- R. mivel 2008. december 8-án az EU elindította EU NAVFOR Szomália (vagy Atalanta művelet) elnevezésű tengeri műveletét, amelynek célja, hogy megvédje a Világélelmelési Program tengeri hajókaravánjait és más, Szomália partjainál közlekedő kereskedelmi hajókat,
- S. mivel a kalózkodás elleni küzdelem pusztán katonai eszközökkel nem nyerhető meg, hanem azon múlik, milyen mértékben sikerül Szomáliában elősegíteni a békét, a fejlődést és az államszervezet kiépítését,

A közelmúltbeli politikai fejlemények

1. határozottan támogatja a 2008. decembere óta elért haladást, különösen a kibővített és átfogóbb parlament létrehozását, az átmeneti időszak kiterjesztését, Sheikh Sharif Sheikh Ahmed elnökké választását, valamint a miniszterelnök és a kabinet kinevezését; elismeri és támogatja ezt az új folyamatot, mint a somáliaiak által sajátjuknak elismert és a somáliaiak által irányított béke- és megbékélési folyamatot;
2. különösen üdvözlöi, hogy a kormányt és a parlamentet áthelyezték Mogadishuba, és azt, hogy kötelezettséget vállaltak a dzsibuti békefolyamat folytatására; hangsúlyozza, hogy sürgősen szükség van kézzelfogható és összehangolt támogatás nyújtására a politikai, biztonsági, újjáépítési, emberi jogi, egymással összekapcsolódó meghatározott prioritások és az intézményfejlesztési kérdések kezelése érdekében; ezt a működő somáliai igazgatás felé tett fontos lépésnek tekinti;
3. üdvözlöi a 2009. februárjában megkötött fegyverszünetet; felhívja a somáliai politikai szereplőket és az érintett érdekelt feleket, hogy csatlakozzanak a békefolyamathoz, és tartózkodjanak a további erőszakos cselekményektől;
4. szorgalmazza a civil társadalmi szervezetek és különösen a nőszervezetek részvételét a nemzeti párbeszédben és a nemzeti megbékélési folyamatban;
5. hangsúlyozza, hogy sürgősen szükség van a jogrend helyreállítására – így a nemzetközileg elismert emberi jogi normák és a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartására – az egész ország területén; tudomásul veszi, hogy Ahmed elnök beleegezett a saria jogrendszer bevezetésébe, hangsúlyozza, hogy a sariát kodifikálni kell az emberi jogok megsértésével járó félreértelmezések elkerülése érdekében, és hangsúlyozza, hogy a jogalkotási változtatásoknak tiszteletben kell tartaniuk az emberi jogokat és különösen a nők jogait;
6. felhívja az új vezetést, hogy dolgozzon ki és hajtsa végre egy tervet, amely az életképes intézmények haldéktalan és az átmeneti szövetségi charta 2011-ig történő meghosszabbítása révén megállapított határidőn belüli létrehozására irányul;

Dzsibuti megállapodás és a nemzetközi közösség felelőssége

7. nagybecsülését fejezi ki a Dzsibuti Köztársaság részére azzal kapcsolatban, hogy ez az ország közvetítőként vesz részt a szomáliai békefolyamatban, továbbá a stabilitás és a béke megteremtésén fáradozik a régióban lévő nyugalom helyreállítása érdekében;
8. elismeréssel adózik a Kenya által az IGAD égisze alatt megszervezett szomáliai megbékélési konferencia – amely a TFG megalakítását eredményezte – házigazdájaként és közvetítőként betöltött szerep iránt; az Afrikai Unióhoz hasonlóan nagyra becsüli az Etiópia által hozott áldozatokat és a szomáliai konfliktus tartós megoldásának megtalálására vonatkozó etiópai kötelezettségvállalást;
9. felhívja a nemzetközi közösséget, hogy erősítse meg az ENSZ fegyverembargóját, valamint ellenőrizze a repülőtereket és a kikötőket annak biztosítására, hogy illegális fegyvereket ne lehessen az országba importálni, az átfogó biztonsági helyzet javítása érdekében;
10. felhívja a konfliktusban részt vevő összes felet, hogy szüntessék be a polgári lakosság elleni támadásokat, hagyjanak fel a halálos fenyegetések, a nemi erőszak, a törvénytelen letartóztatás, az emberrablás, a polgárok megfélemlítése és kirablása összes alkalmazásával, és tartsák teljesen tiszteletben a genfi egyezmények közös 3. cikkének rendelkezéseit; felhívja az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy támogassák a fenti bűncselekmények elkövetésében bűnös személyek megfelelő büntetéseinek garantálására irányuló erőfeszítéseket;
11. felhívja az ENSZ Biztonsági Tanácsát, hogy erősítse meg az emberi jogi helyzet nyomom követését és a helyzetről szóló jelentéstételt, nyújtson segítséget és adjon tanácsokat az átmeneti szövetségi intézmények számára, és egész Szomáliában védje meg az emberi jogok védelmezőit;
12. felhívja a Szomáliával foglalkozó nemzetközi kapcsolattartó csoportot (ICG), az Afrikai Uniót és az adományozó államokat, amelyek hozzájárulnak a TFG-hez, köztük az EU-t, Norvégiát és az Egyesült Államokat, hogy támogassák a Szomáliában 1991 óta elkövetett, nemzetközi emberi joggal és humanitárius joggal kapcsolatos jogsértések felderítésére szolgáló mechanizmusokat;
13. üdvözli a TFG által arra vonatkozóan vállalt kötelezettséget, hogy hatékony és elszámoltatható – az ICG 2008 decemberében New Yorkban tartott ülésén előterjesztett vázlatos javaslaton alapuló – kormányzást vezetnek be; üdvözli továbbá, hogy a szomáliai átmeneti intézmények a Szomálián kívül és belül található összes szomáliai érdekelt felet felkérték a megbékélési folyamatban való részvételre;
14. üdvözli az ICG arra vonatkozó határozatát, hogy a TFG-vel partnerségben kidolgozott hathónapos cselekvési terveket rendszeresen frissíteni fogja; határozottan támogatja az ICG arra irányuló felhívását, hogy kiegészítő forrásokkal támogassák a gyors helyreállítási kezdeményezéseket, például a munkahelyteremtést, a szociális szolgáltatások nyújtását és a létfenntartási tevékenységeket, amelyek közvetlen hatást gyakorolnak a szomáliaiak jólétére, valamint Szomália biztonsági környezetére és jövőbeni stabilitására, és hogy védjék meg a nemzetközi közösség által már megvalósított politikai és pénzügyi beruházásokat;
15. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy továbbra is támogassák az intézmények kiépítését Szomáliában; sürgeti az Afrikai Unió szomáliai missziójának (AMISOM) megerősítését és az ENSZ stabilizációs haderejének időben történő felállítását, amint azt a politikai és biztonsági feltételek megengedik;

Az AMISOM szerepe

16. kéri az ENSZ főtitkárát, hogy további késedelem nélkül hozzon létre egy külön alapot az AMISOM támogatására, amíg az ENSZ létre nem hoz egy békefenntartó missziót;
17. ösztönzi, hogy különösen az etiópai csapatok kivonása után az AMISOM és bármely későbbi ENSZ békefenntartó misszió kapjon megbízást a civilek – köztük a nők, gyermekek és a lakóhelyüket belföldön elhagyni kényszerült személyek – védelmére, és hogy e missziókban legyen egy erős emberi jogi elem, amely képes az emberi jogi jogsértések megfigyelésére, kivizsgálására és jelentésére;

18. elismeréssel adózik az afrikai államoknak, különösen Ugandának és Burundinak a fellépésükért, és elítéli a közelmúltbeli támadásokat, amelyekben az AMISOM-ban szolgáló ugandai és burundi katonák, valamint sok polgári személy halt illetve sérült meg; szorgalmazza az AMISOM és csapatai – amelyek rendkívül nehéz körülmények között teljesítenek szolgálatot – további kötelezettségvállalását, és felhívja az összes szomáliai felet, hogy támogassák az országukban a béke és a stabilitás megteremtésén fáradozókat;

Humanitárius szempontok és emberi jogok

19. sürgeti az új kormányt, hogy gyorsan hozza meg az összes szükséges és megfelelő intézkedést a jelenlegi humanitárius válság súlyosbodásának megakadályozása érdekében, és hogy a lakosság lakóhelyelhagyását, polgári és anyagi veszteségeket, alultápláltságot és betegségeket eredményező harcok befejezése révén teremtsen biztonságot és békét;
20. elítéli az elmúlt hónapokban a humanitárius szervezetek munkatársai ellen mind gyakrabban elkövetett támadásokat, melyek jelentősen korlátozták a segélyezési műveleteket, és a szomáliai humanitárius helyzet súlyosbodásához vezettek; sürgeti az új vezetést, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a humanitárius segélyek eljuthassanak az ország lakosságának érintett részéhez és tegyen eredményes lépéseket a helyi és nemzetközi humanitárius alkalmazottak biztonságának garantálására;
21. felhívja az ENSZ szomáliai humanitárius ügyekért felelős koordinátorát, hogy az egyes területeken külön-külön tárgyaljon a humanitárius segítséghez a dzsibuti békefolyamattól függetlenül történő hozzáférésről, gyorsítsa fel az élelmiszer-szállítmányokat és enyhítsen a borzalmas humanitárius helyzeten; felhívja az összes érintett kormányt, hogy biztosítson teljes körű hozzáférést a humanitárius segélyhez a szomáliai menekültek számára a régióban, és felhívja a nemzetközi közösséget, hogy fokozza a támogatását;
22. felhívja az új kormányt, hogy kezelje kiemelten az igazságszolgáltatás kérdését a büntetlenség kultúrájának megszüntetése érdekében, mivel általánosságban a szomáliai emberek és különösen a nők esnek az emberi jogok megsértésének, beleértve a gyilkosságokat, a nemi erőszakot és a kínzást, áldozatul;
23. felhívja az Európai Uniót, hogy adja meg a szükséges támogatást ahhoz, hogy Szomáliában tartósan demokratikus kormány jöjjön létre, és továbbra is támogassa Szomália jelenlegi vezetését abban, hogy megerősítse az ország feletti ellenőrzését, és megalapozhassa a nemzetközi emberi jogi kötelezettségekkel összhangban lévő jogállamiságot;

Kalózkodás

24. határozottan elítéli a kalózkodási vagy fegyveres rablási cselekményeket, különösen a Szomália partjai előtt lévő vizeken;
25. üdvözli az európai uniós hajóknak a kalózkodás elleni küzdelem céljából az Atalanta művelet keretében történő felvonulását, ami jelentősen csökkentette a támadások számát ebben az évben; kéri, hogy folytassanak hatékony koordinációt a térségben lévő egyéb tengeri alakulatokkal, és különösen az Egyesült Államok, Oroszország és Kína alakulataival; kéri továbbá, hogy az Atalanta műveleteket terjesszék ki az Indiai-óceán nyugati részére, ahol a kalózkodás újraszervező csapataikat;
26. felszólítja a szomáliai átmeneti szövetségi parlamentet és az új TFG-t, hogy az ENSZ-szel és az Afrikai Unióval együttműködve a humanitárius segélyszállító hajók ellen a szomáliai partokról elkövetett kalóztámadásokat és fegyveres rablásokat kezelje bűncselekményekként, amelyeknek az elkövetőit a hatályos nemzetközi jog szerint bíróság elé kell állítani;
27. üdvözli az ENSZ szomáliai partok előtti kalózkodással foglalkozó kapcsolattartó csoportjának 2009. január 14-i létrehozását;
28. határozottan ajánlja, hogy az EU támogassa az új szomáliai kormányt és az összes többi érintett felet a halászati tevékenységre, a tengeri erőforrások megóvására és a hulladékkezelésre vonatkozó alapvető infrastruktúra fejlesztése érdekében a foglalkoztatás ösztönzése céljából, ami csökkenteni fogja a fiatalok kalózkodási tevékenységeire és milíciákban való részvételre történő toborzását;

Illegális halászat, mérgező hulladék és embercsempészet

29. határozottan elítéli a szomáliai vizeken történő illegális halászatot, és felhívja az EU-t, hogy rendezze a fenti illegális halászat kérdését a kinyomozhatóságra, az ellenőrzésekre és a büntetésekre vonatkozó, 2009-ben elfogadott új szabályok gyors végrehajtása révén;
 30. felhívja az Egyesült Nemzeteket és az Európai Bizottságot, hogy teljes körűen vizsgálják ki a mérgező hulladékok szomáliai partoknál történő tengerbe öntését, állapítsák meg a felelőségeket minden szinten, támogassák az ezen környezetvédelmi bűncselekményért felelős személyek bíróság elé állítására irányuló erőfeszítéseket, és biztosítsák, hogy átfogóan kezeljék a fenti környezetszennyezést;
 31. felhívja az UNEP-et, hogy folytassa a vizsgálódását, valamint készítsen részletes és pontos értékelést a probléma mértékéről, mivel ez létfontosságú Szomália jövője szempontjából;
 32. elítéli a szomáliai partok előtt folytatott összes embercsempészeti tevékenységet;
 33. utasítja társelnökeit, hogy továbbítsák ezt az állásfoglalást az AKCS-EU Tanácsnak és az Európai Bizottságnak, az EU és az AKCS-országok parlamentjeinek, Szomália elnökének és parlamentjének, az Afrikai Unió elnökségének és Bizottságának, a Pánafrikai Parlamentnek és az ENSZ főtítkárnak.
-